

Noul Cod de procedură civilă

comentat și adnotat

Vol. II – art. 527-1.134

Flavius A. Baias	Adina Nicolae
Violeta Belegante	Marian Nicolae
Traian Cornel Briciu	Evelina Oprina
Viorel Mihai Ciobanu	Alina Rădoi
Claudiu Constantin Dinu	Mirela Stancu
Gheorghe Florea	Șerban-Alexandru Stănescu
Maria Fodor	Anișoara Ștefănescu
Decebal-Adrian Ghinoiu	Mihaela Tăbârcă
Iulian Gîlcă	Mircea Ursuța
Cristina Irimia	Gheorghe-Liviu Zidaru

Universul Juridic

București

2016

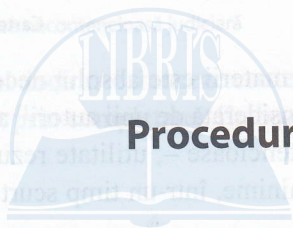
Cuprins

Abrevieri	IX
Bibliografie generală	XIII
Cartea a III-a. Procedura necontencioasă judiciară.....	1
Titlul I. Dispoziții generale.....	4
Titlul II. Dispoziții speciale	47
Cartea a IV-a. Despre arbitraj.....	55
Titlul I. Dispoziții generale.....	60
Titlul II. Convenția arbitrală	86
Titlul III. Tribunalul arbitral.....	151
Titlul IV. Procedura arbitrală.....	180
Capitolul I. Sesizarea tribunalului arbitral.....	180
Capitolul II. Judecata	185
Capitolul III. Cheltuielile arbitrale.....	213
Capitolul IV. Hotărârea arbitrală.....	219
Titlul V. Desființarea hotărârii arbitrale.....	237
Titlul VI. Executarea hotărârii arbitrale.....	276
Titlul VII. Arbitrajul instituționalizat.....	278
Cartea a V-a. Despre executarea silită	289
Titlul I. Dispoziții generale.....	301
Capitolul I. Scopul și obiectul executării silite	301
Capitolul II. Titlul executoriu	346
Capitolul III. Participanții la executarea silită	383
Capitolul IV. Efectuarea executării silite	439
Secțiunea 1. Sesizarea organului de executare	440
Secțiunea a 2-a. Efectuarea actelor de executare silită.....	485
Secțiunea a 3-a. Executarea împotriva moștenitorilor	517
Secțiunea a 4-a. Intervenția altor creditori.....	523
Secțiunea a 5-a. Perimarea executării silite	540
Secțiunea a 6-a. Amânarea, suspendarea și restrângerea executării	548
Secțiunea a 7-a. Încetarea executării silite.....	564

Capitolul V. Prescripția dreptului de a obține executarea silită	581
Capitolul VI. Contestația la executare	646
Capitolul VII. Depunerea cu afecțatune specială.....	698
Capitolul VIII. Întoarcerea executării	703
Titlul II. Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului.....	718
Capitolul I. Urmărirea mobilă	718
Secțiunea 1. Bunurile mobile care nu se pot urmări	719
Secțiunea a 2-a. Procedura urmăririi mobiliare	728
§1. Sechestrarea bunurilor mobile	728
§2. Valorificarea bunurilor sechestrate	754
§3. Vânzarea la licitație publică.....	759
§4. Dispoziții speciale.....	789
Secțiunea a 3-a. Poprirea	792
Secțiunea a 4-a. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor.....	855
§1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini	855
§2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor	867
Capitolul II. Urmărirea imobiliară.....	883
Secțiunea 1. Bunurile imobile care pot fi urmărite	883
Secțiunea a 2-a. Încuviințarea urmăririi imobiliare	896
Secțiunea a 3-a. Efectele urmăririi.....	910
Secțiunea a 4-a. Vânzarea la licitație publică	912
§1. Formalitățile premergătoare vânzării.....	912
§2. Scoaterea în vânzare a imobilului.....	919
§3. Licitația și adjudecarea imobilului	932
Secțiunea a 5-a. Efectele adjudecării	953
Secțiunea a 6-a. Dispoziții speciale	957
Capitolul III. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin urmărirea silită	960
Secțiunea 1. Dispoziții generale	960
Secțiunea a 2-a. Distribuirea sumei rezultate din vânzarea bunurilor urmărite.....	968
Secțiunea a 3-a. Plata sumei rezultate din urmărirea silită	976
Titlul III. Executarea silită directă	983
Capitolul I. Dispoziții generale.....	986
Capitolul II. Predarea silită a bunurilor mobile	1006
Capitolul III. Predarea silită a bunurilor imobile.....	1016
Capitolul IV. Executarea silită a altor obligații de a face sau a	
obligațiilor de a nu face	1041
Secțiunea 1. Dispoziții comune	1042
Secțiunea a 2-a. Executarea hotărârilor judecătorești referitoare la minori.....	1075

Cartea a VI-a. Proceduri speciale.....	1097
Titlul I. Procedura divorțului	1099
Capitolul I. Dispoziții comune.....	1103
Capitolul II. Divorțul remediu	1181
Secțiunea 1. Divorțul prin acordul soților.....	1181
Secțiunea a 2-a. Divorțul din motive de sănătate	1194
Capitolul III. Divorțul din culpa soților	1197
Titlul II. Procedura punerii sub interdicție judecătorească.....	1205
Titlul III. Procedura de declarare a morții.....	1226
Titlul IV. Măsuri asigurătorii și provizorii	1244
Capitolul I. Sechestrul asigurător.....	1248
Secțiunea 1. Dispoziții generale	1248
Secțiunea a 2-a. Dispoziții speciale privind sechestrul asigurător al navelor civile	1289
Capitolul II. Poprirea asigurătorie	1306
Capitolul III. Sechestrul judiciar.....	1313
Capitolul IV. Măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală.....	1341
Titlul V. Procedura partajului judiciar	1350
Titlul VI. Procedura ordonanței președințiale	1383
Titlul VII. Cererile posesorii	1462
Titlul VIII. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii	1475
Titlul IX. Procedura ordonanței de plată	1492
Titlul X. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă.....	1510
Titlul XI. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept.....	1521
Capitolul I. Dispoziții generale.....	1521
Capitolul II. Procedura de evacuare.....	1556
Capitolul III. Dispoziții speciale.....	1589
Titlul XII. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii	1600
Titlul XIII. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute	1609
Titlul XIV. Cauțiunea judiciară.....	1620

Cartea a VII-a. Procesul civil internațional.....	1643
Titlul I. Competența internațională a instanțelor române.....	1650
Capitolul I. Dispoziții generale.....	1651
Capitolul II. Dispoziții speciale de competență internațională a instanțelor române.....	1672
Titlul II. Legea aplicabilă în procesul civil internațional.....	1695
Capitolul I. Capacitatea și drepturile părților în proces.....	1695
Capitolul II. Legea aplicabilă în materie procedurală.....	1702
Titlul III. Eficacitatea hotărârilor străine.....	1714
Capitolul I. Recunoașterea hotărârilor străine.....	1717
Capitolul II. Executarea hotărârilor străine.....	1736
Titlul IV. Arbitrajul internațional și efectele hotărârilor arbitrale străine.....	1746
Capitolul I. Procesul arbitral internațional.....	1747
Capitolul II. Efectele hotărârilor arbitrale străine.....	1766
Dispoziții finale.....	1782
Index.....	1787

Cartea a III-a Procedura necontencioasă judiciară

Comentariu general

1. Cartea a III-a din Noul Cod de procedură civilă este consacrată, ca și în vechea reglementare¹⁾, procedurii necontencioase, cunoscută în literatura de specialitate și sub denumirea de procedură ori jurisdicție grațioasă sau voluntară, care a fost perfecționată prin noua reglementare, în urma unor semnale primite din doctrină și jurisprudență. Spre deosebire de vechiul Cod de procedură civilă, titlul cărții privind această procedură din NCPC cuprinde și o mențiune referitoare la *caracterul judiciar* al acesteia, soluție aleasă de legiuitor pentru precizarea domeniului de aplicare, realizând distincția necesară față de procedurile necontencioase care nu intră în competența instanțelor, de exemplu, procedura notarială sau procedura de carte funciară, așa cum s-a observat în literatura de specialitate²⁾.

2. Deosebirile esențiale dintre această procedură și procedura contencioasă, reflectate, în principal, de materia supusă judecării, de rolul părților în această materie și, nu în ultimul rând, de puterile și rolul judecătorului în materie necontencioasă, sunt surprinse pe larg de literatura de specialitate³⁾, fiind deduse, în mod firesc, din analiza dispozițiilor legii. Demarcația dintre cele două proceduri, nu întotdeauna ușor de făcut, putând fi întâlnite adesea în practică acte de natură „contencioasă” ori „litigioasă”, care prezintă în fapt caracteristicile procedurii necontencioase, se face pe baza criteriilor de distincție rezultate din normele legale ori decelate de doctrină. Aproape fiecărei reguli reglementate proprii materiei necontencioase îi este asociat un criteriu de distincție, fără ca vreunul dintre acestea să fie unanim acceptat pentru definirea noțiunii de „necontencios”; împreună însă, toate aceste criterii, analizate, de altfel, pe larg de literatura de specialitate, reușesc să releve, construind-o din bucăți, ca pe un tot unitar, materia necontencioasă⁴⁾.

¹⁾ Procedură ale cărei origini trebuie căutate chiar în dreptul roman, procedura necontencioasă a fost reglementată pentru prima dată în Codul de procedură civilă, ca un tot organic, cu ocazia modificărilor ce i-au fost aduse la 12 februarie 1948, când i s-a consacrat o carte anume, și anume Cartea a III-a, cuprinzând art. 331-339.

²⁾ „Noua legislație procesuală îi atribuie însă o denumire nouă, foarte semnificativă, în opinia noastră, și anume aceea de procedură necontencioasă judiciară (...)” (I. Leș, *Comentariu*, 2013, p. 785). A se vedea, de asemenea, D.M. Gavriș, *Comentarii Noul Cod*, vol. II, p. 1. Cu privire la procedura de carte funciară, a se vedea M. Nicolae, *Tratat de publicitate imobiliară*, vol. II – *Noile cărți funciare*, ed. a 2-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2011. Cu privire la procedura notarială, a se vedea V.M. Ciobanu, Tr.C. Briciu, Cl.C. Dinu, *Curs de bază*, p. 650 și urm.

³⁾ A se vedea, pentru o prezentare detaliată a particularităților procedurii necontencioase, prin sublinierea deosebirilor față de procedura contencioasă, a criteriilor „materiei necontencioase”: Gr. Porumb, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, Ed. Științifică, București, 1962, vol. II, pp. 127-128; I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, pp. 420-425; I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ed. a 5-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010, pp. 864-868 (citată în continuare I. Leș, *Tratat*, 2010); I. Leș, *Comentariu*, 2013, pp. 785-788.

⁴⁾ A se vedea *infra*, comentariul sub art. 527 NCPC.

3. Este fără îndoială însă că distincția dintre cele două materii este absolut necesară, dată fiind utilitatea procedurii necontencioase judiciare – considerată de unii autori¹⁾ a avea o importanță cu nimic mai prejos de cea a procedurii contencioase –, utilitate rezultând din aceea că permite adoptarea unor măsuri cu cheltuieli minime, într-un timp scurt și cu respectarea unor formalități relativ simple²⁾.

4. Dificultatea realizării acestei departajări³⁾, alimentată în fond de controversa cu privire la însăși natura juridică a instituției necontencioase în sine⁴⁾, a antrenat și preocuparea doctrinei cu privire la natura actului final⁵⁾ al procedurii necontencioase, a cărui calificare a pendulat între „act administrativ” și „veritabilă hotărâre judecătorească”, aspecte asupra cărora nu vom insista aici, dat fiind și interesul lor pur doctrinar.

5. Dincolo de eforturile științifice de delimitare a celor două proceduri – procedura contencioasă și procedura necontencioasă –, pot fi evidențiate însă și punctele de contact sau notele comune⁶⁾, aspecte asupra cărora, de asemenea, nu este locul să insistăm aici, ele rezultând, de altfel, din întreaga prezentare a regulilor aplicabile procedurii necontencioase. Evidențiem aici doar prima astfel de caracteristică, ce decurge în mod firesc din referirea la „judiciar” chiar din titlul reglementării din NCPC – este vorba despre „intervenția instanței”. Încredințarea realizării acestei proceduri judecătorești este pe deplin justificată, girul instanței fiind necesar și bine-venit, în condițiile în care actele omologate de instanța de judecată intră în circuitul civil spre a produce efecte⁷⁾. S-a afirmat în acest context și că procedura grațioasă este o „veritabilă protecție jurisdicțională”⁸⁾, afirmație concordantă cu

¹⁾ Cu privire la dificultatea distincției dintre cele două materii, cu sublinierea importanței procedurii necontencioase, cităm din doctrina noastră veche: „Distincțiunea dintre contencios și grațios e adeseori dificilă și nesigură. Totuși, partea aceasta din funcțiunea rezervată tribunalelor e tot atât de importantă ca și cea care constituie jurisdicțiunea contencioasă; în tot cazul, în câmpul de activitate al judecătorului, ea ocupă un loc destul de întins pentru a justifica atențiunea ce i se acordă, și mai ales cea care ar trebui să i se acorde. (...)” (E. Herovanu, *Principiile*, p. 331).

²⁾ I. Leș, *Comentariu*, 2013, p. 785.

³⁾ A se vedea și J. Vincent, S. Guinchard, *Procédure civile*, 24e éd., Ed. Dalloz, Paris, 1995, p. 539 (citată în continuare: J. Vincent, S. Guinchard, *Procédure*).

⁴⁾ Pe larg, cu privire la controversele asupra naturii juridice a procedurii necontencioase, a se vedea și I. Leș, *Comentariu*, 2013, pp. 787-788. În context, autorul a precizat că „două din trăsăturile esențiale ale procedurii necontencioase au determinat și încă întrețin controversa la care ne referim. Într-adevăr, pe de o parte, procedura grațioasă se realizează de instanțele judecătorești, adică de organele care realizează funcția jurisdicțională, dar activitatea realizată de judecător nu este destinată să soluționeze, cu putere de lucru judecat, un litigiu pendinte între părți cu interese contrare”.

⁵⁾ A se vedea *infra*, comentariul *sub art.* 533 NCPC, cu toate sursele documentare acolo indicate.

⁶⁾ A se vedea, pentru detalii, I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, p. 425. A se vedea și I. Leș, *Comentariu*, 2013, p. 787.

⁷⁾ I. Leș, *Comentariu*, 2013, p. 787.

⁸⁾ I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, p. 425. Subliniind ideea potrivit căreia încheierea pronunțată în materie necontencioasă are, în fapt, toate atributele unui act jurisdicțional, și în doctrina noastră veche se remarcă: „Încât, din moment ce activitatea caracteristică judecătorului e jurisdicțiunea, e cazul de a spune că atribuțiunile grațioase fac parte din funcțiunea jurisdicțională, cu același titlu ca și atribuțiunile contencioase. (...)” (E. Herovanu, *Principiile*, p. 339). A se vedea și I. Leș, *Comentariu*, 2013, p. 788. În context, acest din urmă autor dădea ca exemplu doctrina franceză contemporană, care subliniază tot mai mult apropierea procedurii grațioase de procedura contencioasă, în sensul că și judecătorul chemat

spiritul doctrinei franceze contemporane, invocându-se chiar o „unitate substanțială” creată în fapt prin completarea [în baza art. 536 alin. (1) NCPC]¹⁾ normelor celor două proceduri.

să se pronunțe asupra unei cereri grațioase cercetează dreptul, astfel că investigarea „fondului afacerii (necontencioase – n.n., V.B.) este foarte aproape de jurisdicția contencioasă” (citată din G. Cornu, J. Foyer, *Procédure civile*, PUF, 3e éd., Paris, 1996, p. 132). Trecând în revistă opiniile contradictorii din doctrina românească și străină cu privire la natura încheierii pronunțate în materie necontencioasă judiciară, punctul de vedere al prof. Leș este însă în sensul că „decizia pronunțată în materie grațioasă constituie atât un act administrativ prin natura sa, cât și un act jurisdicțional prin forma și procedura care guvernează emiterea ei” și că „doar supraevaluarea unora dintre trăsăturile procedurii grațioase poate conduce la considerarea ei ca un act exclusiv administrativ sau exclusiv jurisdicțional” (*ibidem*). Deci, am fi în prezența unui act juridic mixt.

¹⁾ A se vedea *infra*, comentariul *sub* art. 536 alin. (1) NCPC, articolul având următorul conținut: „Dispozițiile art. 527-535 referitoare la procedura necontencioasă se completează cu dispozițiile de procedură contencioasă, în măsura în care acestea din urmă sunt compatibile cu natura necontencioasă a cererii”.

Titlul I Dispoziții generale

Art. 527. Domeniu de aplicare

Cererile pentru soluționarea cărora este nevoie de intervenția instanței, fără însă a se urmări stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană, precum sunt cele privitoare la darea autorizațiilor judecătorești sau la luarea unor măsuri legale de supraveghere, ocrotire ori asigurare, sunt supuse dispozițiilor prezentei cărți.

Comentariu

1. Prin chiar denumirea primului titlu al cărții din NCPC referitoare la procedura necontencioasă, legiuitorul scoate în evidență faptul că, pe de o parte, există „dispoziții generale” aplicabile oricăror materii necontencioase judiciare, adică „dreptul comun” în materia cererilor necontencioase reglementat de Titlul I al Cărții a III-a din NCPC, iar, pe de altă parte, există și „dispoziții speciale”, aplicabile numai anumitor materii necontencioase¹⁾, dar care presupun, de asemenea, intervenția instanței. De altfel, aceste aspecte au fost menținute din vechiul Cod.

2. O cerere trebuie să îndeplinească mai multe *condiții* pentru a se încadra în domeniul de aplicare al procedurii necontencioase judiciare. Jalonând liniile generale ale acestei materii, NCPC menține condițiile clasice din reglementarea anterioară care nu au ridicat, în general, probleme în practică ori în literatura de specialitate²⁾.

3. O primă *condiție* este necesitatea intervenției instanței – cererile contencioase sunt, așadar, acele cereri pentru care legea impune „intervenția instanței”.

4. O altă *condiție* esențială este aceea ca prin această cerere să nu se urmărească stabilirea unui drept potrivit față de altă persoană, adică afirmarea unei pretenții juridice față de altă persoană, mai exact tranșarea unui litigiu³⁾; se remarcă, în alte cuvinte, *criteriul caracterului unilateral*⁴⁾ al cererii, prin care nu se urmărește *dezlegarea unui drept potrivit* – considerat,

¹⁾ A se vedea și I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, p. 428. În context, se observă că „dispozițiile speciale” pe care le cuprind chiar art. 539 și art. 540 NCPC din cadrul Titlului II (denumit chiar „Dispoziții speciale”) pot avea semnificația unor exemplificări.

²⁾ A se vedea, pentru o prezentare detaliată a acestor condiții/criterii ale „materiei necontencioase”: I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, pp. 420-425; I. Leș, *Comentariu*, 2013, pp. 785-788; D.M. Gavriș, *Comentarii Noul Cod*, vol. II, p. 1.

³⁾ A se vedea și V. Stoica, M. Ronea, *Natura juridică și procedura specifică a adopției*, în *Dreptul nr. III/1993*, p. 37.

⁴⁾ „Ceea ce distinge jurisdicțiunea grațioasă de cea contencioasă e caracterul unilateral al cererii, faptul că pretențiunea adresată judecătorului nu se îndreaptă împotriva unui adversar, a unei persoane care ar avea interesul să se opui la admiterea ei. (...)” (E. Herovanu, *Principiile*, p. 331).

în mod tradițional¹⁾, criteriu esențial care distinge clar procedura necontencioasă de cea contencioasă și care a fost consacrat expres prin adoptarea, în Codul din 1865, a art. 331²⁾.

5. De *esența*³⁾ procedurii necontencioase, în alte cuvinte, este *lipsa unui „conflict de interese”* sau *absența unui „litigiu”*⁴⁾ ori, așa cum s-a mai reținut în literatura de specialitate⁵⁾, *absența unui „diferend”* și a unui *„adversar”*⁶⁾ în sensul clasic, dat de dreptul comun contencios, materia contencioasă definindu-se tocmai prin existența unui conflict de interese⁷⁾. Dar, cu toate că în materie necontencioasă vorbim despre absența unui litigiu, *necesitatea intervenției instanței*, a judecătorului, în respectiva situație juridică se justifică.

6. Intervenția supusă analizei, *imperio magistratus*, trebuie să fie necesară pentru a exercita, în principiu, un control⁸⁾ asupra a ceea ce persoana/persoanele care a/au formulat cererea urmărește/urmăresc să se realizeze⁹⁾, aspecte teoretice asupra cărora vom mai reveni¹⁰⁾. În concret, poate privi, așa cum indică exemplificativ textul art. 527 NCPC, „darea autorizațiilor judecătorești” ori „luarea unor măsuri legale de supraveghere, ocrotire ori

¹⁾ „(...) În procedura necontencioasă, instanța este așadar chemată să rezolve o cerere prin care nu se urmărește un drept potrivit față de o altă persoană și care astfel nu provoacă discuții contradictorii (...)” (Gr. Porumb, *op. cit.*, 1962, vol. II, p. 128).

²⁾ Text având un conținut aproape identic cu actualul art. 527 NCPC. Într-adevăr, conform fostului art. 331 C. pr. civ., „cererile pentru dezlegarea cărora este nevoie de mijlocirea instanței fără însă să se urmărească stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană, precum sunt cele privitoare la darea autorizațiilor judecătorești, sau la luarea unor măsuri legale de supraveghere, ocrotire ori asigurare, sunt supuse dispozițiilor de procedură mai jos arătate”.

³⁾ Potrivit concepției tradiționale, reflectată și de NCPC.

⁴⁾ A se vedea și Gr. Porumb, *op. cit.*, 1962, vol. II, p. 128 – „(...) în timp ce procedura contencioasă se caracterizează, în primul rând, prin existența unui litigiu, a unui conflict de interese, fie chiar vorba numai de un conflict posibil, procedura necontencioasă se caracterizează, în primul rând, prin lipsa unui litigiu, prin inexistența unei contrarietăți de interese, prin caracterul unilateral al cererii, care nu se îndreaptă împotriva unui adversar ce ar avea neapărat interesul să se opună la admiterea ei”.

⁵⁾ A se vedea, pentru dezvoltări, în doctrina recentă: D.M. Gavriș, *Comentarii Noul Cod*, 2013, vol. II, p. 1; I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, pp. 422-423; I. Leș, *Comentariu*, 2013, p. 786; *idem*, *Tratat*, ed. a 5-a, 2010, p. 865.

⁶⁾ A se vedea, pentru unele nuanțări, I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, p. 423, inclusiv nota 2, cu privire la valorizarea noțiunii de „adversar” în materie necontencioasă, și anume într-un sens restrictiv, „altfel zis, nu într-un sens atât de larg încât să se asimileze procedura contencioasă cu o procedură necesarmente contradictorie și procedura necontencioasă cu o procedură absolut și totdeauna, sub toate aspectele ei, necontradictorie”.

⁷⁾ A se vedea și I. Stoienescu, Gr. Porumb, *Drept procesual civil român*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1966, p. 348: „în materie contencioasă există un conflict de interese și jurisdicția nu-și pierde acest caracter, chiar dacă în cursul judecății părțile se înțeleg și, de exemplu, sting procesul printr-o tranzacție, iar lipsa pârâtului de la proces nu face ca instanța să-și piardă caracterul contencios. În materia necontencioasă, dimpotrivă, un atare conflict nu există, iar în momentul în care el apare cererea trebuie respinsă, îndrumându-se părțile la calea de drept comun” (art. 335).

⁸⁾ În acest sens, potrivit unor precizări făcute de doctrină cu privire la natura „controlului” din partea judecătorului, „necesitatea unui control din partea judecătorului asupra actului juridic prezentat de parte este o altă caracteristică importantă a procedurii necontencioase. Întinderea acestui control este variabilă de la un act la altul. Verificarea actului și omologarea acestuia de către judecător este necesară pentru ca el să producă efectele dorite de părți” (I. Leș, *Comentariu*, 2013, p. 786).

⁹⁾ A se vedea, în acest sens, și V. Stoica, M. Ronea, *loc. cit.*, p. 37.

¹⁰⁾ A se vedea *infra*, comentariul sub art. 532 NCPC.

asigurare”, ceea ce nu implică existența unui conflict de interese între mai multe persoane care au pretenții opuse de apărat. Așa cum s-a subliniat în doctrină¹⁾, instanța exercită în fapt un control, o adevărată „tutelă judecătorească” în privința cererilor cu care a fost sesizată în procedura necontencioasă.

7. Dacă în cursul procedurii se invocă însă stabilirea unui drept potrivit, adică suntem în prezența afirmării unei pretenții juridice față de o altă persoană, asistăm, practic, la o transformare a procedurii necontencioase în una contencioasă²⁾, aspect asupra căruia vom reveni cu dezvoltări mai târziu³⁾.

8. Sistematizarea atribuțiilor instanței în această materie este, fără îndoială, un demers dificil, nemaivorbind de încercarea de identificare exhaustivă a materiilor necontencioase, practic imposibilă, dată fiind „flexibilitatea” graniței dintre cele două materii, remarcată aproape unanim de doctrină⁴⁾. În acest context, s-a remarcat⁵⁾ și faptul că nici în plan legislativ o astfel de identificare nu este posibilă, întrucât caracterul contencios al cererii urmează să fie dedus din circumstanțele speței, de la caz la caz, incidentele contencioase survenind, de cele mai multe ori, într-o situație inițial grațioasă, urmare „comportamentului” părților, reacțiilor lor procesuale. Practic, o cerere necontencioasă poate conține, în principiu, „virtualități” contencioase, pe care intervenția unei terțe persoane le poate devoala⁶⁾.

9. Unele aplicații ale procedurii necontencioase ori exemple⁷⁾ de cereri judiciare necontencioase, după clasificarea decurgând din enumerarea exemplificativă⁸⁾ conținută

¹⁾ M. Tăbărcă, *Procedura*, 2013, p. 624; P. Piperea, L. Hagi, *Noul Cod*, 2012, p. 571. A se vedea, pentru comentarii privind puterile și rolul judecătorului în materie necontencioasă, în contextul discuției mai largi referitoare la criteriile de delimitare între cele două materii – contencioasă și necontencioasă –, I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, pp. 421-423.

²⁾ Esența procedurii necontencioase și deosebirea sa față de cea contencioasă au fost surprinse sugestiv de literatura de specialitate mai veche: „În procedura necontencioasă, instanța este așadar chemată să rezolve o cerere prin care nu se urmărește un drept potrivit față de o altă persoană și care astfel nu provoacă discuții contradictorii. De aceea, dacă în cursul rezolvării unei cereri necontencioase ar apărea o persoană cu interese contrare, un adversar, cererea devine contencioasă, iar în consecință instanța se va desesiza, îndrumând părțile să se judece pe cale contencioasă. (...)” (Gr. Porumb, *op. cit.*, 1962, vol. II, p. 127). A se vedea și I. Leș, *Tratat*, 2010, p. 865.

³⁾ A se vedea *infra* comentariul sub art. 531.

⁴⁾ A se vedea I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, p. 425. În context, cu privire la granița uneori incertă dintre contencios și necontencios, în doctrina veche se remarcă sugestiv: „(...) demarcațiunile sunt adeseori destul de dificile: pentru că nu tot ce e de natură contencioasă se cuvine să fie atribuit, în mod necesar, jurisdicțiunii grațioase (judecătorul având adesea în sarcina sa atribuțiuni în afară de funcțiunea jurisdicțională); pentru că sînt materii în care elementele distinctive se confundă, caracterele specifice rămân lipsite de precizie, și în fața cărora judecata ezită de a se fixa; pentru că, în fine, împrejurări externe actului, pot determina adesea transformarea grațiosului în contencios – și poate în cazuri specifice, și a contenciosului în grațios (...)” (E. Herovanu, *Principiile*, p. 341).

⁵⁾ I. Deleanu, *Tratat*, vol. II, 2013, p. 425; a se vedea și notele 5 și 6, cu privire la flexibilitatea „frontierei” dintre domeniul actului jurisdicțional și cel al deciziei grațioase, caracterul contencios ori necontencios al cererii fiind dedus de cele mai multe ori din circumstanțe.

⁶⁾ A se vedea și J. Vincent, S. Guinchard, *Procédure*, p. 540.

⁷⁾ A se vedea, pentru exemple de categorii de cereri necontencioase, D.M. Gavriș, *Comentarii Noul Cod*, vol. II, pp. 1-2.

⁸⁾ Cazurile de cereri judiciare necontencioase enumerate exemplificativ în articolul analizat sunt identice cu cele din vechiul Cod de procedură civilă (art. 331 C. pr. civ.).

de art. 527 NCCP, merită a fi trecute în revistă, cu mențiunea potrivit căreia clasificarea diferitelor cereri necontencioase în „autorizații” sau „măsurî” (iar în cazul acestora din urmă, de *supraveghere, de ocrotire sau de asigurare*) nu este, la rândul său, ușor de făcut și în orice caz mult mai puțin importantă decât *reperarea „materiei necontencioase”,* adică stabilirea caracterului necontencios al cererii, așa cum judicios s-a observat în doctrină¹⁾.

10. De remarcat este că aproape întotdeauna la originea unei proceduri/cereri necontencioase se găsește o dispoziție legală²⁾.

11. În cadrul exemplurilor de cereri necontencioase, fie că este vorba despre *autorizări* date de instanță, fie că vorbim despre *luarea unor măsurî legale de supraveghere, de ocrotire ori de asigurare,* un loc important îl ocupă cererile care intră în competența *instanței de tutelă*³⁾. Așa cum s-a observat⁴⁾, această instanță beneficiază de o competență extinsă, atribuțiile sale fiind trasate prin prevederile art. Cărții I („Despre persoane”) și ale Cărții a II-a („Despre familie”)⁵⁾ din NCC.

S-a observat⁶⁾ și că, în contextul noii reglementări, prin instituirea instanței de tutelă, procedurile necontencioase (îndeosebi în ceea ce privește Cartea I din NCC, fiind date ca exemple autorizarea încheierii actelor juridice de dispoziție de către incapabil, numirea tutorelui, a curatorului, descărcarea de gestiune etc.) vor cunoaște un adevărat „revirement”. Această concluzie se întemeiază pe faptul că în cadrul cererilor de competența instanței de tutelă, prevăzute de Cartea I din NCC, referitoare la persoane, vor fi întâlnite mai rar proceduri contencioase (de exemplu, dizolvarea consiliului de familie).

În Cartea a II-a, cu privire la familie, NCC face diferența (conform art. 265 NCC) între **măsurî**, care implică o procedură necontencioasă, și **litigii**, care implică o procedură

¹⁾ D.M. Gavriș, *Comentarii Noul Cod*, vol. II, p. 2.

²⁾ A se vedea și J. Vincent, S. Guinchard, *Procédure*, p. 540.

³⁾ Noul Cod civil a introdus, ca element de noutate, instanța de tutelă și familie, prin care se realizează măsurile de ocrotire a persoanei fizice reglementate de acesta (înlocuindu-se autoritatea tutelară cu o instanță judecătorească specială, care va superviza și va controla activitatea tutorelui sau chiar va dispune cu privire la persoana minorului). A se vedea, cu privire la scopul instituirii instanței de tutelă, la atribuțiile acestei instanțe speciale în materia ocrotirii persoanei fizice, precum și cu privire la rolul său în luarea unor decizii sau soluționarea unor aspecte legate de viața persoanei fizice, în general, A. Rădoi, *Noul Cod civil*, ed. a 2-a, 2015, pp. 129-132; de notat faptul că art. 107 alin. (1) din Cartea I – „Despre persoane” – are următorul cuprins: „Procedurile prevăzute de prezentul cod privind ocrotirea persoanei fizice sunt de competența instanței de tutelă și de familie stabilite potrivit legii, denumită în continuare instanța de tutelă”.

⁴⁾ A se vedea Gh.-L. Zidaru, *Persoana fizică (Noutăți introduse în Cartea a II-a – Despre familie)*, prelegere susținută în cadrul conferințelor „Noul Cod civil”, București, septembrie 2011 (documentul este disponibil la adresa de internet <http://www.inm-lex.ro>).

⁵⁾ Art. 265 din Cartea II – *Despre familie* – din NCC trimite, de asemenea, la instanța de tutelă, prevăzută la art. 107 NCC, având următorul cuprins: „Toate măsurile date prin prezenta carte în competența instanței judecătorești, toate litigiile privind aplicarea dispozițiilor prezentei cărți, precum și măsurile de ocrotire a copilului prevăzute în legi speciale sunt de competența instanței de tutelă. Dispozițiile art. 107 sunt aplicabile în mod corespunzător” (s.n., V.B.).

⁶⁾ A se vedea Gh.-L. Zidaru, *Procedura necontencioasă judiciară*, prelegere susținută în cadrul conferințelor „Noul Cod de procedură civilă”, București, iunie-septembrie 2012 (documentul este disponibil la adresa de internet <http://www.inm-lex.ro>).